

MICHAŁ NOWAKOWSKI¹*Glosa**do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2013 r., sygn. akt K 33/12²*

Ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o ratyfikacji decyzji Rady Europejskiej 2011/199/UE z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zmiany art. 136 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro (Dz. U. poz. 748) nie jest niezgodna z art. 90 w związku z art. 120 zdanie pierwsze in fine Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 48 ust. 6 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.).

1. Stan faktyczny

Źródłem spornego zagadnienia będącego przedmiotem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2013 r. (dalej Wyrok) były liczne wątpliwości wnioskodawców związane z wyborem trybu uchwalenia ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o ratyfikacji decyzji Rady Europejskiej 2011/199/UE³ z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zmiany art. 136 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁴ w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro (dalej Ustawa o ratyfikacji). Na podstawie art. 48 ust. 6 Traktatu o Unii Europejskiej, tj. zgodnie z uproszczoną procedurą zmiany traktatów (co również zakwestionowano w treści wniosku), dokonano zmiany art. 136 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej TFUE), poprzez dodanie ust. 3 o następującym brzmieniu: „Państwa Członkowskie, których walutą jest euro, mogą ustanowić mechanizm stabilności uruchamiany,

¹ Poglądy zawarte w niniejszej pracy stanowią wyłącznie osobiste poglądy autora i nie mogą być utożsamiane z poglądami instytucji, w której autor jest zatrudniony.

² Niniejsza glosa została opracowana w kwietniu 2014 r.

³ Decyzja Rady z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zmiany art. 136 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro (Dz.U.UE z 2011 r., L 91/1).

⁴ Ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o ratyfikacji decyzji Rady Europejskiej 2011/199/UE z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zmiany art. 136 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro (Dz.U. z 2012 r., poz. 748).

jeżeli będzie to niezbędne do ochrony stabilności strefy euro jako całości. Udzielenie wszelkiej niezbędnej pomocy finansowej w ramach takiego mechanizmu będzie podlegało rygorystycznym warunkom”. Zmiana ta podyktowana była przede wszystkim „[s]łabości[a] konstrukcji art. 122 ust. 2 TFUE jako podstawy prawnej ewentualnego stałego mechanizmu stabilności finansowej (...)”⁵. Zdaniem wnioskodawców, Ustawa o ratyfikacji została uchwalona niezgodnie z art. 90 w związku z art. 120 zdanie pierwsze Konstytucji⁶, tj. w trybie „podstawowym”, o którym mowa w art. 89 Konstytucji, natomiast zastosowanie powinien mieć tryb szczególny zawarty w art. 90. Na tym tle pojawiło się zagadnienie dotyczące jednoznacznego określenia momentu przekazania organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencji organów władzy państwowej i tym samym, kiedy dla ratyfikacji umowy międzynarodowej znajduje zastosowanie tryb kwalifikowany (wymagający kwalifikowanej większości głosów, jak również udziału Senatu w procesie legislacyjnym), o którym mowa w art. 90 Konstytucji. Jednocześnie jednym z zarzutów wnioskodawców było stwierdzenie, że Ustawa o ratyfikacji narusza art. 48 ust. 6 TUE, jednakże sam wniosek nie zawierał wyczerpującego uzasadnienia dla powyższych twierdzeń, co stanowiło argument za umorzeniem postępowania w pozostałym zakresie przez Trybunał. Autorzy wniosku o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją Ustawy o ratyfikacji podnosili, że „zmiana TFUE, dokonana tą decyzją, odczytywana łącznie z normami wprowadzonymi przez Traktat o utworzeniu Europejskiego Mechanizmu Stabilności (dalej też: TEMS) oraz rozpatrywana w kontekście Traktatu o stabilności, koordynacji i zarządzaniu w Unii Gospodarczej i Walutowej (dalej też: pakt fiskalny), powoduje, że doszło do przekazania kompetencji władczych na poziom ponadnarodowy – do Komisji i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE)”⁷.

Genezą sporu, którego dotyczy orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stał się *de facto* kryzys gospodarczy i finansowy w strefie euro, a w szczególności rosnące zadłużenie i ryzyko niewypłacalności Grecji⁸ oraz pozostałych państw PIIGS⁹. Trybunał Konstytucyjny w sposób szczegółowy opisał w Wyroku przebieg wydarzeń, które stanowiły podłoże przedmiotowego zagadnienia. Wobec narastających zagrożeń, Międzynarodowy Fundusz Walutowy oraz państwa członkowskie przyznawały kolejne pakiety pomocowe mające na celu ustabilizowanie

⁵ A. Nowak-Far, *Komentarz do art. 136 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, [w:] Kowalik-Bańczyk K. (red.), Szwarc-Kuczer M. (red.), Wróbel A. (red.), *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Komentarz*, t. II. Art. 90-222, Warszawa 2012, LEX.

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483).

⁷ Por. pkt I.1.1. Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2013 r., K 33/12, Dz.U. z 2013 r., poz. 825.

⁸ R.M. Nelson, P. Belkin, D.E. Mix, *Greece's Debt Crisis: Overview, Policy Responses, and Implications*, CRS Report for Congress, August 18, 2011.

⁹ Portugalia, Irlandia, Włochy, Hiszpania i Grecja.

sytuacji gospodarczej i finansowej¹⁰ w strefie euro. Zmniejszona efektywność tych rozwiązań skłoniła państwa członkowskie do podejmowania dalszych działań zaradczych¹¹, głównie na podstawie art. 122 ust. 2 TFUE, który przewiduje możliwość udzielenia wsparcia finansowego w ściśle określonych sytuacjach¹². Jednym z takich działań było utworzenie Europejskiego Mechanizmu Stabilizacji Finansowej (*European Financial Stabilisation Mechanism*) oraz powołanie Europejskiego Instrumentu Stabilności Finansowej (*European Financial Stability Facility*). Rozwiązania te miały jednakże charakter tymczasowy, toteż niezbędne okazało się utworzenie stałego mechanizmu przeciwdziałania kryzysom gospodarczym. W efekcie tych zdarzeń w dniach 16–17 grudnia 2010 r. Rada Europejska podjęła decyzję o powołaniu Europejskiego Mechanizmu Stabilności (dalej też: EMS), który zastąpił dotychczasowe rozwiązania i ma charakter komplementarny w stosunku do środków podejmowanych na podstawie art. 122 ust. 2 TFUE. Jednocześnie Rada stwierdziła, że „utworzenie mechanizmu stabilizacyjnego nie zwiększa kompetencji przyznanych Unii w traktatach i wprowadzenie do TFUE normy przewidującej możliwość jego ustanowienia jest dopuszczalne w trybie przewidzianym w art. 48 ust. 6 Traktatu o Unii Europejskiej (dalej TUE)”¹³. Tym samym pojawiła się możliwość dokonania zmian traktatowych, co nastąpiło w dniu 25 marca 2011 r., kiedy to Rada Europejska przyjęła jednomyślnie decyzję nr 2011/199/UE w sprawie zmiany art. 136 TFUE w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro. Jednocześnie Rada Europejska wezwała państwa członkowskie do zainicjowania procedur ratyfikacyjnych w celu umożliwienia wejścia w życie przedmiotowej decyzji przed 1 stycznia 2013 r., które warunkowały dokonanie modyfikacji Traktatu. Zmiana art. 136 TFUE weszła w życie w 2013 r.

2. Stanowisko Marszałka Sejmu, Prokuratora Generalnego oraz Ministra Spraw Zagranicznych

Stanowiska Marszałka Sejmu, Prokuratora Generalnego oraz Ministra Spraw Zagranicznych zostały zaprezentowane łącznie ze względu na zbliżone wnioski merytoryczne, które zostały przedstawione w uzasadnieniu Wyroku (pominięte zostały mniej istotne rozbieżności), tj. stwierdzenie, że ustawa o ratyfikacji decyzji Rady nie jest niezgodna z art. 90 w związku z art. 120 zdanie pierwsze

¹⁰ J. Bibow, *The Euro Debt Crisis and Germany's Euro Trilemma*, Levy Economics Institute of Bard College Working Paper No. 721, May 2012.

¹¹ Szczególnie interesujące w tym przedmiocie wydają się niestandardowe działania Europejskiego Banku Centralnego w obszarze polityki pieniężnej. W dniu 16 czerwca 2015 r. Trybunał wydał wyrok w sprawie zgodności programu *Outright Monetary Transactions* ogłoszonego w 2012 r. z prawem pierwotnym (wyrok w sprawie C-62/14).

¹² Por. pkt III.3.1.1. Wyroku.

¹³ Por. pkt III.3.1.2. Wyroku.

in fine Konstytucji oraz art. 48 ust. 6 TUE, co implikuje konieczność umorzenia postępowania na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy¹⁴ z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym¹⁵.

W pierwszej kolejności wskazano na relację pomiędzy art. 136 ust. 3 TFUE a TEMS, co wynikało z faktu, że wnioskodawcy podkreślali ich ścisły związek. Jednym z argumentów pozostających w opozycji do twierdzeń wnioskodawców stanowiła treść wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 października 2012 r. w sprawie *Pringle v. Irlandia*¹⁶, w którym to orzeczeniu Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że prawo państwa członkowskiego do zawarcia i ratyfikacji TEMS nie jest uzależnione od wejścia w życie decyzji Rady¹⁷. Podkreślono również, że zniesienie derogacji wobec Rzeczypospolitej Polskiej nie będzie automatycznie oznaczało przystąpienia do EMS a wymagać będzie wyrażenia woli państwa co do przedmiotowej partycypacji. Tym samym, jak się wydaje, analiza skutków dodania art. 136 ust. 3 TFUE staje się bezprzedmiotowa. Jako podstawowy problem konstytucyjny wskazano zaś na konieczność ustalenia, czy decyzja Rady przenosi pewne kompetencje przysługujące Polsce na rzecz Unii Europejskiej lub jej organów, przede wszystkim metodą analizy relacji pomiędzy zwiększeniem kompetencji przyznanych Unii Europejskiej (*vide* art. 48 ust. 6 TUE) a przekazaniem kompetencji organów władzy państwowej (*vide* art. 90 Konstytucji). W ocenie Marszałka Sejmu, Prokuratora Generalnego, jak i Ministra Spraw Zagranicznych, wyrok w sprawie *Pringle v. Irlandia* wystarczająco objaśnia, że nie mamy do czynienia z „przyrostem” kompetencji Unii Europejskiej, co implikuje tym samym fakt, że „nie jest możliwe przekazanie nowych kompetencji UE, skoro jej instytucje nie mogą i nie będą ich wykonywały”¹⁸. Z powyższym stwierdzeniem należy się zgodzić. Uprawnienie wskazane w dodanym przepisie nie kreuje nowych kompetencji, jak również nie stanowi kompetencji wyłącznej na gruncie art. 3 TFUE. Ponadto stwierdzono, że „z treści art. 136 ust. 3 TFUE nie wynika zwiększenie kompetencji UE. (...) Unia Europejska (jej instytucje) nie uzyskują żadnych nowych uprawnień”¹⁹. W argumentacji dotyczącej braku przeniesienia praw suwerennych wskutek ratyfikacji decyzji Rady, jak i TEMS odniesiono się również do wyroków sądów i trybunałów innych państw członkowskich, m.in. Niemiec²⁰ czy Irlandii²¹.

¹⁴ Ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. z 1997 r., nr 102, poz. 643).

¹⁵ Por. pkt I.2. Wyroku.

¹⁶ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 października 2012 r. w sprawie C-370/12 *Pringle v. Irlandia*.

¹⁷ Por. § 185 cyt. wyroku Trybunału Sprawiedliwości.

¹⁸ Por. pkt I.2.3. Wyroku.

¹⁹ Por. pkt I.2.5. Wyroku.

²⁰ Wyrok Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 września 2012 r., sygn. akt. 2 BvR 1390/12.

²¹ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2012 r., sygn. akt. 339/2012.

W tym miejscu warto przytoczyć, że w dwóch wyrokach Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 września 2012 r. oraz z 18 marca 2014 r.²² odnoszono się do przedmiotowego zagadnienia. Jak wskazuje J. Barcz, ten ostatni wyrok „zamyka spory konstytucyjne w RFN związane z działaniami podejmowanymi na rzecz reformy strefy euro”²³, w szczególności w odniesieniu do zagadnienia będącego również przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego. Powyższe wyroki są m.in. efektem wątpliwości co do propozycji Rządu Federalnego, który zaproponował uchwalenie ustawy wyrażającej zgodę na zatwierdzenie decyzji Rady Europejskiej 2011/199/UE w trybie zwykłym ze względu na brak transferu praw suwerennych na UE lub jej instytucje²⁴. Jak stwierdził Federalny Trybunał Konstytucyjny, treść przepisu art. 136 ust. 3 TFUE nie kreuje sytuacji, w której dochodzi do transferu jakichkolwiek kompetencji przynależnych RFN, na rzecz UE²⁵. Jako uzasadnienie dla powyższego stwierdzenia, sędziowie przyjęli, że sam przepis nie powołuje do życia mechanizmu stabilizacji, ale stanowi furtkę dla Państw Członkowskich do utworzenia takiego instrumentu. Wyżej wskazana argumentacja Federalnego Trybunału Konstytucyjnego została, jak zostanie to wykazane w dalszej części pracy, w znacznej mierze przyjęta przez Trybunał Konstytucyjny.

W przedmiocie relacji pakt fiskalny – art. 136 ust. 3 TFUE wskazano, że nie istnieje między nimi żaden związek, ze względu na odrębny byt prawny decyzji Rady oraz TEMS. Podsumowując, w opinii powyższych organów, „zachowanie wymogów określonych w art. 90 ust. 1 Konstytucji (triada ograniczeń konstytucyjnych) jest konieczne jedynie w wypadku przeprowadzenia zmiany traktatu, w wyniku której następuje przekazanie kompetencji²⁶”.

3. Analiza prawna dokonana przez Trybunał Konstytucyjny

Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając swoją właściwość do rozpoznania sprawy, wskazał, że należy ustalić, czy uchwalenie ustawy o ratyfikacji decyzji Rady oznacza – w rozumieniu art. 90 Konstytucji – przekazanie przez Rzeczpospolitą kompetencji organów władzy państwowej na rzecz organizacji międzynarodowej lub organu międzynarodowego. Trybunał zauważył ponadto, że „na tle niniejszej sprawy wyłoniło się (...) istotne zagadnienie, czy tryb uchwalania ustawy wyra-

²² Wyrok Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 marca 2014 r. w sprawach: 2 BvR 1390/12, 2 BvR 1421/12, 2 BvR 1438/12, 2 BvR 1439/12, 2 BvR 1440/12, 2 BvR 1824/12, 2 BvR 6/12.

²³ J. Barcz, *Wyrok niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 marca 2014 r. Koniec sporu o konstytucyjność reformy strefy euro*, [w:] E. Cwiękała, U. Nałęcz-Rajca, *Przegląd Sejmowy Dwumiesięcznik*, rok XXII, 5(124)/2014, s. 91.

²⁴ J. Barcz, *Orzecznictwo Niemieckiego Federalnego Trybunału Konstytucyjnego wobec reformy strefy euro. Studium prawnoporównawcze*, Warszawa 2014, s. 109.

²⁵ *Ibidem*, s. 110.

²⁶ Por. pkt I.2.7 Wyroku.

zającej zgodę na ratyfikację, przewidziany w art. 90 Konstytucji, jest wymagany także wówczas, gdy „przekazanie kompetencji organów państwa” w związku z ratyfikacją umowy międzynarodowej może wystąpić potencjalnie, „w bliżej nieokreślonej przyszłości”²⁷, a więc nie tylko w sytuacji wyraźnie wskazanego transferu pewnych uprawnień.

W pierwszej kolejności Trybunał wskazał na szczególny charakter trybu ratyfikacji wskazanego w art. 90 Konstytucji, który charakteryzuje się znacznie wyższymi wymogami w zakresie reprezentacji i progów większości w Sejmie i Senacie i *de facto* zrównuje się z procesem zmiany Konstytucji. Stwierdzenie to, w ocenie autora, prowadzi do prostego wniosku, że charakter umowy międzynarodowej, jak i zakresu przekazywanych kompetencji w trybie ratyfikacji z art. 90 ust. 2–4 Konstytucji musi mieć szczególny charakter, w sposób wyraźny wskazujący na przekazanie niektórych uprawnień dotychczas przynależnych państwu. W analizowanym przypadku, taka sytuacja nie zachodzi. Powyższe stanowisko potwierdza orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Pringle przeciwko Irlandii. W orzeczeniu Trybunał wyraźnie wskazał, że „ust. 3 w art. 136 TFUE, dodany na mocy art. 1 decyzji 2011/199, potwierdza istnienie po stronie państw członkowskich kompetencji do ustanowienia mechanizmu stabilności i ma za zadanie zapewnić, by funkcjonował on w zgodzie z prawem Unii, stanowiąc, że pomoc finansowa z tego mechanizmu będzie uzależniona od spełnienia rygorystycznych warunków”²⁸, a jednocześnie podkreślił, że „[o]mawiana zmiana nie powierza Unii żadnych nowych kompetencji. Zmiana art. 136 TFUE, której dotyczy decyzja 2011/199, nie tworzy bowiem podstawy prawnej pozwalającej Unii na podejmowanie jakichkolwiek działań, które nie byłyby możliwe przed wejściem w życie zmiany traktatu FUE”²⁹.

Trybunał dokonał analizy relacji art. 89 ust. 1 oraz art. 90 Konstytucji, wskazując m.in. na fakt, że wiele spośród spraw wymienionych w art. 89 ust. 1 wprowadza pewne ograniczenia w funkcjonowaniu organów władzy państwowej (a więc ma istotne znaczenie dla szeroko rozumianej suwerenności państwa), jednakże ratyfikacja umów odnoszących się do takich spraw wymaga dla nadania im mocy wiążącej „jedynie” zwykłego trybu. Trybunał wywiódł tym samym, że „nie każda umowa wpływająca na sposób wykonywania kompetencji przez organy krajowe, ograniczająca te kompetencje lub modyfikująca je przez nałożenie nowych obowiązków na organy krajowe, stanowi przekazanie kompetencji w rozumieniu art. 90 Konstytucji”. Pogląd ten zasługuje na pełną aprobatę, gdyż zrównanie mocy prawnej obu przepisów doprowadziłoby do pewnego zamętu legislacyjnego. Ponadto, w ocenie autora, już sama treść art. 90 Konstytucji wskazuje, że szczególny tryb wyrażenia zgody na ratyfikację odnosi się wyłącznie do

²⁷ Por. pkt III.1.2.2. Wyroku.

²⁸ Por. pkt 72 wyroku w sprawie C-370/12.

²⁹ Por. pkt 73 wyroku w sprawie C-370/12.

sytuacji, w której państwo „zrzeka” się dotychczas posiadanych kompetencji na rzecz innego podmiotu (staje się jedynie wykonawcą zewnętrznych decyzji). Nie mieści się w tym pojęciu „ograniczanie”, czyli *de facto* limitowanie odpowiednich uprawnień. Państwo nadal wykonuje przedmiotowe kompetencje, jednakże znajdują się one niejako pod „ochroną” np. organizacji międzynarodowej (przykładowo – wymaganie wyrażenia zgody przez ten podmiot na określone działanie). Powyższe uwagi odnoszą się również do przypadku modyfikacji kompetencji państwa. Za przyjęciem stanowiska Trybunału Konstytucyjnego przemawia również wykładnia art. 90 Konstytucji, która nakazuje interpretować ten przepis jako wprowadzający wyższy „rygor” dla spraw nie objętych dyspozycją art. 89 ust. 1, które w sposób istotny ograniczają suwerenność państwa, jako mających istotne znaczenie dla demokratycznego państwa prawa. Powyższe stanowisko podzielił Trybunał Konstytucyjny, który powołując się m.in. na K. Wojtyczka wskazał, że „obecny art. 90 Konstytucji był rozumiany jako przepis, który ma umożliwić członkostwo w Unii Europejskiej, chociaż nie wynika to wprost z jego treści”³⁰, zaś sam przepis art. 90 Konstytucji nazwał mianem „klauzuli integracyjnej” lub obecnie – „klauzuli europejskiej” – jako mający na celu przekazanie organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu (UE) kompetencje władzy państwowej w niektórych sprawach. Tym samym Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 90 Konstytucji ma charakter wyjątkowy a jego celem jest ratyfikacja takich umów, które umożliwiają Polsce udział w procesach integracyjnych³¹. Trybunał Konstytucyjny podkreślił również fakt, że art. 90 Konstytucji został wykorzystany jedynie dwukrotnie, tj. w procesie ratyfikacji traktatu akcesyjnego oraz Traktatu z Lizbony, co podkreśla jego atypowy charakter.

Na marginesie warto przytoczyć opinię J. Barcza, który stwierdził, że „przekazanie kompetencji organów władzy państwowej na organizację międzynarodową nie ma charakteru absolutnego, tj. Polska rezygnuje – na podstawie decyzji podjętej zgodnie z art. 90 ust. 1 Konstytucji – jedynie z wyłączności swojej kompetencji w odnośnych dziedzinach, zwłaszcza zaś ‘przekazanie’ może być odwołane, tj. z formalnego (prawno-międzynarodowego) punktu widzenia pozostaje w kompetencji Polski zasadnicza decyzja o ewentualnym wystąpieniu z Unii”³².

Trybunał wskazał również na wątpliwości co do wyboru właściwego trybu ratyfikacji, które powstawały na etapie prac legislacyjnych. Ostatecznie ustalono jednak, że ratyfikacja decyzji będzie wiązała się jedynie z „członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w organizacji międzynarodowej”, tj. przesłanką wymienioną w art. 89 ust. 1 pkt 3 Konstytucji. Rzeczywiście, w ocenie autora i biorąc pod uwagę orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości oraz Federalnego Trybunału

³⁰ K. Wojtyczek, *Przekazywanie kompetencji państwa organizacjom międzynarodowym*, Kraków 2007, s. 25.

³¹ Por. pkt III.5.2.1. Wyroku.

³² J. Barcz, *Zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego w świetle postanowień Konstytucji RP z 1997 r.* *Kwartalnik Prawa Publicznego*, Tom 4, Numer 2 (2004), Teza nr 146063/1.

Konstytucyjnego, wyrażenie zgody na ratyfikację nie prowadziło do ograniczenia jakkolwiek suwerenności państwa, lecz do przyznania pewnych kolektywnych (wymagających zgody zainteresowanych) praw do udzielenia finansowego państwom strefy euro, przy czym partycypacja we wsparciu uzależniona została od woli państwa do przystąpienia do TEMS³³.

W dalszej kolejności Trybunał Konstytucyjny przedstawił swoje uwagi dotyczące wymogów zastosowania szczególnego trybu ratyfikacji. Jako wspierającą argumentację dla traktowania art. 90 jako tzw. „klauzuli integracyjnej” Trybunał przyjął m.in. opinie doktryny³⁴, jak i propozycję wykreślenia art. 90 z Konstytucji, która podkreślała rolę tego przepisu, jako szczególnego uprawnienia wprowadzonego do Konstytucji na potrzeby akcesji³⁵. Zaaprobować należy stanowisko Trybunału, który wskazał, że ustawodawca, decydując o wyborze trybu ratyfikacji umowy międzynarodowej zobowiązany jest do dokonania analizy jej treści i skutków³⁶. Wydaje się, że stopień skomplikowania określonych spraw regulowanych w umowach międzynarodowych niejednokrotnie nie pozwala na jednoznaczne określenie „roli” – w rozumieniu art. 89 ust. 1 lub 90 – przedmiotowego dokumentu w krajowym porządku prawnym i tym samym przypisanie właściwego trybu ratyfikacji. Tym samym, to na ustawodawcy powinien ciążyć obowiązek badania charakteru treści umowy *ad casum*. W ocenie autora, pogłębiająca się integracja w ramach Unii Europejskiej i rozszerzający się katalog spraw objętych procedurą współdecydowania, wymaga nieustannego monitorowania zakresu przedmiotowego i podmiotowego implementowanych rozwiązań.

W kolejnych punktach Trybunał Konstytucyjny dokonał omówienia przesłanki „przekazania kompetencji” z art. 90 Konstytucji w ujęciu doktrynalnym, jak i w orzecznictwie. Trybunał zasadnie wskazał, że przekazanie kompetencji organów władzy państwowej „oznacza akt, w wyniku którego RP rezygnuje z wyłączności wykonywania swej władzy w oznaczonym zakresie, dopuszczając do stosowania w tym zakresie, w swoich stosunkach wewnętrznych, aktów prawnych organizacji międzynarodowej (organu międzynarodowego), zwłaszcza do bezpośredniego stosowania prawa stanowionego przez te organizacje³⁷”. M. Haczkowska wskazuje, że „[p]ojęcie przekazywania kompetencji organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu oznacza sytuację, w której państwo powierza takiej organizacji (organowi) określone kompetencje władcze wobec podmiotów pozostających pod władzą i jurysdykcją tego państwa”³⁸.

³³ J. Barcz, *Wyrok niemieckiego Federalnego Trybunału...*, *op. cit.*, s. 110.

³⁴ Por. m.in. P. Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, Warszawa 2000, s. 115.

³⁵ P. Radziejewicz, *Zmiany w Konstytucji RP dotyczące członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Dokumenty z prac zespołu naukowego powołanego przez Marszałka Sejmu*, Warszawa 2010, s. 28.

³⁶ Por. pkt III.6.1.2. Wyroku.

³⁷ Por. pkt III.6.2. Wyroku.

³⁸ M. Haczkowska (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, LEX 2014.

W analizowanym przypadku, z kompetencji tych Rzeczpospolita Polska w żadnym wypadku, nawet w przypadku ratyfikacji TEMS w przyszłości, nie zrezygnowała. Zmiana Traktatu wiąże się jedynie, co zostało podkreślone już w niniejszej glosie, z umożliwieniem państwom członkowskim strefy euro przyznania dodatkowej pomocy finansowej i oczywiście w związku z tym – z nałożeniem (przy uwzględnieniu dobrowolności przyjęcia zobowiązania) pewnych dodatkowych obowiązków na te państwa. Dla uznania, że określona umowa przekazuje takie kompetencje na podmiot trzeci, konieczne jest więc zrzeczenie się przez państwo swojego uprawnienia w określonej dziedzinie na rzecz danej organizacji międzynarodowej, jak i umożliwienie takiej organizacji wyłączności stanowienia w niektórych dziedzinach prawa obowiązującego bezpośrednio w porządku prawnym państwa i zapewnieniu mu pierwszeństwa przed innymi normami prawa krajowego³⁹. Stwierdzenie wystąpienia takiej sytuacji wymaga więc przeprowadzenia kompleksowego testu kompetencji, tj. stwierdzenia, że na mocy prawa krajowego, państwo nie jest już władne do wykonywania określonych uprawnień. Konstatacja ta prowadzi do prostego stwierdzenia, że nie każda ratyfikacja umowy międzynarodowej pozwala na przyjęcie, że doszło do przekazania kompetencji, o których mowa w art. 90 Konstytucji⁴⁰.

Z poglądem tym należy się zgodzić. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do wypaczenia idei suwerennego państwa, które „przenosiłoby” swoje władcze kompetencje na podmioty trzecie w praktycznie każdym przypadku zaciągnięcia zobowiązania międzynarodowego (przynajmniej w sensie teoretycznym). Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że przy przyjęciu takiego rozwiązania, ratyfikacja wielu dokumentów międzynarodowych związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, byłaby utrudniona lub nawet niemożliwa wobec istnienia silnej opozycji parlamentarnej. Państwo powinno przenosić realnie te kompetencje jedynie w szczególnych przypadkach, np. wobec przystąpienia do szczególnej formy organizacji międzynarodowej, jaką niewątpliwie jest Unia Europejska, jednak zgodnie z postanowieniami traktatów, tj. ze szczególnym uwzględnieniem art. 3 i 4 TFUE. Tłumaczy to także rozróżnienie dwóch trybów ratyfikacji umów międzynarodowych o znacznie zmodyfikowanych względem siebie reżimach prawnych. W szczególności art. 90 ust. 2 „wprowadza bardzo obojętny tryb postępowania w tych [ww.] sprawach”⁴¹. Ponadto, przyjęcie proponowanego przez wnioskodawców stanowiska prowadziłoby do uznania, że znaczną liczbę zobowiązań wobec Unii Europejskiej podjętych na drodze zawarcia umowy, można uznać za zrzeczenie się swoich uprawnień,

³⁹ Por. pkt III.6.2. Wyroku.

⁴⁰ A. Wyrozumska, *Prawo międzynarodowe oraz prawo Unii Europejskiej a konstytucyjny system źródeł prawa*, [w:] *Otwarcie Konstytucji RP na prawo międzynarodowe i procesy integracyjne*, K. Wójtowicz (red.), Warszawa 2006, s. 78.

⁴¹ W. Skrzydło, *Komentarz do art. 90 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, LEX 2013.

a niewątpliwie klóci się to z ideą kompetencji dzielonych określonych w art. 4 TFUE, a także mogłoby poddawać pod wątpliwość konstytucyjność podejmowanych w przeszłości działań (w odniesieniu do trybu uchwalenia).

Trybunał Konstytucyjny podkreślił ponadto, że w jednym z wyroków⁴² odnosił się już pośrednio do spornej kwestii wskazując, że „przekazanie kompetencji „w niektórych sprawach” (odnoszących się do akcesji Polski do Unii Europejskiej – przyp. autora) rozumiane musi być zarówno jako zakaz przekazania ogółu kompetencji danego organu, jak i przekazania kompetencji co do istoty spraw określających gestię danego organu władzy państwowej. Konieczne jest więc precyzyjne określenie dziedziny oraz wskazanie zakresu kompetencji obejmowanych przekazaniem”.

Trybunał, wykorzystując argumentację zawartą w dotychczasowym orzecznictwie⁴³, stwierdził zasadnie, że stosowanie szczególnego trybu określonego w art. 90 Konstytucji jest uzasadnione w wypadku modyfikacji zakresu kompetencji przekazanych, jak i jego rozszerzenia, ale również wtedy gdy dochodzi do zmian postanowień traktatowych (UE), o ile zmiany te powodują przekazanie kompetencji na rzecz Unii Europejskiej. Tym samym Trybunał uznał, że „konieczność stosowania art. 90 Konstytucji występuje, gdy: 1) przedmiotem umowy są kompetencje władcze, na podstawie których organy krajowe wydają akty prawne (...) wiążące podmioty podległe; 2) kompetencje zostają powierzone organizacji lub organowi międzynarodowemu (...); 3) skutkiem tego powierzenia jest możliwość wykonywania tych kompetencji przez tę organizację w taki sposób, że może ona wydawać akty prawne (...) wiążące podmioty podległe i organy krajowe; 4) z reguły kompetencje powierzone nie są prostą sumą kompetencji przekazanych⁴⁴”.

Należy wskazać, że w chwili obecnej, EMS nie posiada tak szerokich kompetencji, które uprawniałyby go do stanowienia prawa wiążącego sygnatariuszy TEMS (nie można wykluczyć jednak zmiany tego stanu rzeczy w przyszłości). Trybunał podkreślił również, że jeżeli przedmiotem umowy międzynarodowej nie są jakiegokolwiek kompetencje organów władzy państwowej, to nie ma potrzeby rozważać, co oznacza „przekazanie”. Można jednak stwierdzić, że przez „przekazanie” należy rozumieć transfer wyłącznych kompetencji i ich pełne zrzeczenie się na rzecz innego podmiotu. Trybunał podkreślił, że na gruncie art. 90 ust. 1 Konstytucji „kompetencja” oznacza upoważnienie danego organu władzy publicznej do podjęcia określonych działań. Bez znaczenia pozostaje fakt, czy jest to akt stanowienia, stosowania prawa, czy też określona czynność faktyczna. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego, „w świetle analizy treści decyzji Rady z punktu widzenia elementów, które muszą wystąpić, aby można było mówić

⁴² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2005 r., sygn. akt. K 18/04.

⁴³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2010 r., sygn. akt. K 32/09.

⁴⁴ Por. pkt III.6.4.2. Wyroku.

o „kompetencji organu władzy państwowej”, nie ma podstaw do stwierdzenia, że oceniana ustawa, wyrażająca zgodę na ratyfikację decyzji Rady w sprawie zmiany art. 136 ust. 3 TFUE, prowadzi do przekazania „kompetencji organów władzy państwowej” w rozumieniu art. 90 Konstytucji⁴⁵”. Trybunał tym samym przyjął, że już na tym etapie można ustalić, że właściwym trybem ratyfikacji decyzji Rady jest ten wskazany w art. 89 ust. 1 Konstytucji. Konstatując, Trybunał zasadnie wskazał, że zmiana art. 136 TFUE nie spowodowała wystąpienia relacji podległości RP wobec jakiegokolwiek organizacji międzynarodowej. Tym samym Trybunał podkreślił, że treść przepisu art. 136 ust. 3 odpowiada kryterium określone w art. 89 ust. 1 pkt 3 Konstytucji, nie zaś art. 90 ust. 1, chociażby ze względu na fakt, że przedmiotem decyzji Rady nie były kompetencje organów władzy państwowej, a tym samym nie mogło dojść do ich przekazania. Trybunał wyraził pogląd, że zmieniony art. 136 TFUE „nie wskazuje ani organizacji międzynarodowej, ani organu takiej organizacji, której miałyby zostać przekazane kompetencje przysługujące organom władzy państwowej⁴⁶”. Nie nakłada on również nowych obowiązków lub zadań na państwa członkowskie strefy euro. Wydaje się, że pogląd ten jest trafny, chociażby ze względu na fakt, że norma określona w art. 136 ust. 3 TFUE ma charakter jedynie postulatu (intencji, choć częściowo wykonanej) i utworzenia możliwości ustanowienia odpowiedniego mechanizmu ochrony gospodarczej w stosunku do państw, które przyjęły już wspólną walutę. Brak jest również wskazania w treści przepisu – dziedziny, którą by regulował, co stanowi niezbędną przesłankę do zastosowania trybu z art. 90 Konstytucji. Tym samym należy uznać, że w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, jak i autora niniejszej glosy, analizowany przepis stanowi wyłącznie wyraz uznania kompetencji państw członkowskich, do których jest adresowany⁴⁷. Brak jest jednocześnie wprost wskazanej normy, która obligowałaby państwa członkowskie strefy euro do przystąpienia do EMS (uwzględniając fakt, że w przyszłości w stosunku do Polski zostanie zniesiona derogacja). Konstatując, Trybunał wskazał, że decyzja Rady, a ściślej art. 136 ust. 3 TFUE, potwierdza jedynie kompetencję państw członkowskich do ustanowienia mechanizmu stabilności, a Unia Europejska nie otrzymuje żadnych dodatkowych uprawnień (kompetencji). Konstatacja ta zasługuje na pełną aprobatę. Norma prawna tam wskazana może zostać uznana jedynie za formę przyznania państwom członkowskim strefy euro pewnego szczególnego uprawnienia do zawarcia multilateralnego porozumienia (ustanowienia odpowiedniego mechanizmu) mającego na celu ochronę ich interesów. Potwierdzeniem powyższego jest użycie w treści art. 136 ust. 3 TFUE stwierdzenia, że państwa członkowskie „mogą ustanowić mechanizm stabilności” a nie przyznanie bezwzględne prawa lub przypisania odpowiedniego zobowiązania. Zauważono

⁴⁵ Por. pkt III.6.5.4. Wyroku.

⁴⁶ Por. pkt III.7.3.2. Wyroku.

⁴⁷ Por. pkt III.7.3.3. Wyroku.

jednak, że dopiero TEMS takie możliwości będzie stwarzał (stwarza), jednakże Polska, wobec faktu, że nie przystąpiła do TEMS, nie jest związana jego postanowieniami, toteż zasadność oceny trybu w jakim TEMS powinien zostać ratyfikowany jest na tym etapie bezprzedmiotowa.

4. Wnioski

Problem który został przedłożony Trybunałowi Konstytucyjnemu jest niewątpliwie jednym z istotniejszych zagadnień konstytucyjnych związanych z członkostwem Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej. Na fakt niejednolitego rozumienia pojęcia „kompetencji organów władzy państwowej”, trybu uchwalania ustaw ratyfikujących umowy międzynarodowe, jak i innych kwestii ściśle powiązanych z ustanowieniem ESM, wskazują chociażby zdania odrębne sędziów TK Zbigniewa Cieślaka, Mirosława Granata, Marka Kotlinowskiego, Teresy Liszcz oraz Marka Zubika, które znajdują się w uzasadnieniu do Wyroku, jak również liczne wątpliwości pojawiające się w doktrynie. Wiele problemów natury interpretacyjnej stwarza również fakt, że przepisy traktatowe formułowane są w sposób niejasny i niekiedy zbyt abstrakcyjny, co znacznie utrudnia właściwe zakwalifikowanie danej normy jako rozszerzającej kompetencje lub nie. Na straży prawidłowej wykładni tych przepisów stoi jednak Trybunał Sprawiedliwości, który każdorazowo dokonuje stosownej analizy przepisów, tym samym dając wskazówki sądom i trybunałom państw członkowskich, co do kierunku interpretacji.

Analiza Trybunału Konstytucyjnego dokonana w Wyroku wydaje się jednak całkowicie słuszna. Szczegółowa ocena przepisów, jak i wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie *Pringle v. Irlandia* oraz Federalnego Trybunału Konstytucyjnego pozwalają na przyjęcie, że art. 136 ust. 3 zmieniony decyzją Rady nie przenosi na Unię Europejską ani ESM żadnych dodatkowych kompetencji, ani też nie pozbawia takich kompetencji Państw Członkowskich, lecz jest jedynie wyrazem woli państw członkowskich, których wspólną walutą jest euro, do tworzenia (w drodze zawieranych przez te państwa traktatów, a więc nie aktów prawodawczych UE *sensu stricto*) mechanizmów przeciwdziałania kryzysom gospodarczym, które pogrążają gospodarkę i system finansowy całej Unii Europejskiej. Na aprobatę zasługuje argumentacja Trybunału Konstytucyjnego dotycząca nieokreśloności analizowanego przepisu, który nie wskazuje ani kompetencji, ani konkretnego organu, na rzecz którego miałoby nastąpić przekazanie tych uprawnień. Przepis ten nie wiąże się tym samym z przekazaniem jakiegokolwiek *imperium* przysługującego Rzeczypospolitej Polskiej i tym samym nie było zasadne ratyfikowanie decyzji Rady w szczególnym trybie, o którym mowa w art. 90 Konstytucji. Trybunał Konstytucyjny zwrócił również uwagę, że analiza przyszłego stanu prawnego (Polska w chwili obecnej nie jest członkiem strefy

euro), wobec dynamicznie zmieniającego się otoczenia prawnego Unii Europejskiej, jest na chwilę obecną bezzasadne. Jednocześnie, co zasługuje na uznanie, Trybunał zauważył, że w przyszłości, o ile zmianie nie ulegnie zarówno treść art. 136 ust. 3, jak i TEMS, powstać mogą problemy dotyczące konstytucyjności ustaw ratyfikujących określone umowy międzynarodowe. Tym samym, Trybunał skłonił się ku wcześniejszej refleksji odnośnie uprzednio zastosowanych rozwiązań legislacyjnych.

Reasumując, Wyrok Trybunału stanowi istotny wkład w debatę nad konstytucyjnością umów międzynarodowych w kontekście przekazania określonych kompetencji na rzecz Unii Europejskiej. Podtrzymuje on stanowisko wyrażone zarówno przez Trybunał Sprawiedliwości, jak i sądy oraz trybunały państw członkowskich w przedmiotowej kwestii. Argumentacja zawarta w Wyroku jest rzeczowa i pełna, toteż nie pozostawia wątpliwości co do jej interpretacji.

GŁOSA DO WYROKU TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO Z DNIA 26 CZERWCA 2013 R., SYGN. AKT K 33/12

Streszczenie

W czerwcu 2013 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok dotyczący konstytucyjności ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o ratyfikacji decyzji Rady Europejskiej 2011/199/UE z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zmiany art. 136 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do mechanizmu stabilności dla państw członkowskich, których walutą jest euro. Dnia 26 lipca 2012 r. grupa posłów na Sejm złożyła do Trybunału Konstytucyjnego wnioski dotyczące oceny zgodności – w ocenie wnioskodawców – przekazującej organizacji międzynarodowej przez Rzeczpospolitą Polską kompetencji organów władzy państwowej. Posłowie wnosili o zbadanie zgodności ustawy wyrażającej zgodę na ratyfikację z art. 90 Konstytucji w związku z art. 120 zdanie pierwsze, art. 88, art. 146 i art. 219 Konstytucji oraz art. 48 ust. 6 Traktatu o Unii Europejskiej. Trybunał Konstytucyjny, wspierając się argumentacją Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jak i sądów oraz trybunałów w pozostałych państwach członkowskich, orzekł, że wprowadzenie do prawa pierwotnego Unii Europejskiej, tj. art. 136 ust. 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej nie jest źródłem (zobowiązaniem) przekazania jakichkolwiek kompetencji przysługujących państwu na inny organ lub organizację, tym samym wskazując na konstytucyjność trybu uchwalenia ustawy na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 3 Konstytucji. Orzeczenie to jak dotychczas nie było szerzej komentowane w doktrynie.

Słowa kluczowe: *Trybunał Konstytucyjny; konstytucja; Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*

**GLOSS ON THE JUDGEMENT OF THE CONSTITUTIONAL TRIBUNAL
OF 26 JUNE 2013, REF. NO. K 33/12****Summary**

In June 2013, the Constitutional Tribunal issued a judgment concerning constitutionality of the Act of 11 May 2012 on ratification of the European Council Decision no. 2011/199/UE of 25 March 2011 amending Article 136 of the Treaty on the Functioning of the European Union with regard to a stability mechanism for Member States whose currency is the euro. On 26 June 2012, a group of Members of the Polish Parliament filed a motion to the Constitutional Tribunal to assess the constitutionality of the procedure of – in the applicants’ opinion – granting an international organization the power of the state’s authority. The MPs requested the examination of the compliance of the Act on ratification with Article 90 of the Constitution in connection with Article 120, sentence 1, Article 88, Article 146 and Article 219 of the Constitution as well as with Article 48 item 6 of the Treaty on Establishing the European Union. The Constitutional Tribunal, making use of the arguments of the European Court of Justice as well as other courts and tribunals in other EU Member States, finally adjudicated that such an amendment of Article 136 of the Treaty on the Functioning of the European Union does not transfer any competences belonging to the state to any international organization or institution. The Tribunal concluded that the above-mentioned ratification is constitutional and in line with Article 89, item 1, point 3 of the Constitution. The judgment has not been widely commented in the doctrine so far.

Key words: Constitutional Tribunal; Constitution; Treaty on the Functioning of the European Union

**LA GLOSE DE LA DÉCISION DU TRIBUNAL CONSTITUTIONNEL
DU 26 JUIN 2013, SIGNÉ ACTE K 33/12****Résumé**

En juin 2013 le Tribunal constitutionnel a prononcé le jugement sur la constitutionnalité du droit du 11 mai 2012 de la ratification de la décision du Conseil européen 2011/199/UE du 25 mars 2011 concernant le changement de l’art. 136 du Traité sur le fonctionnement de l’Union européenne dans le mécanisme de stabilité pour les états membres qui ont la valeur euro. Le 26 juillet 2012 un groupe de parlementaires polonais a placé au Tribunal constitutionnel une demande concernant l’estimation de la compatibilité de transférer les compétences des organes du pouvoir national par

4/2015

la République polonaise à une organisation internationale ce qui a été mentionné par ces demandeurs. Les parlementaires ont demandé l'examen de cet compatibilité du droit qui exprime l'accord pour la ratification selon l'art. 90 de la Constitution et l'art. 120 – la première phrase, l'art. 88, l'art. 146 et l'art. 219 de la Constitution ainsi que l'art.48 du droit 6 du Traité sur l'Union européenne. Le Tribunal constitutionnel s'est appuyé sur l'argumentation de la Cour de justice de l'Union européenne, des cours et tribunaux des autres états membres et a jugé que l'introduction au droit primaire de l'Union européenne, c'est-à-dire à l'art. 136 du droit 3 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, ne fait pas l'engagement de transmettre aucune compétence de l'état à un autre organe ou une organisation, donc il a indiqué la constitutionnalité de mode d'adoption de ce droit sur la base de l'art. 89 passage 1 pts3 de la Constitution. Cette décision n'a pas été commentée plus largement dans la doctrine.

ГЛОССА К ПОСТАНОВЛЕНИЮ КОНСТИТУЦИОННОГО ТРИБУНАЛА ОТ 26 ИЮНЯ 2013 Г., ДЕЛО NR К 33/12

Резюме

В июне 2013 г. Конституционный трибунал вынес решение относительно конституционности Закона от 11 мая 2012 г. о ратификации решения Европейского Совета 2011/199/ЕС от 25 марта 2011 г. о внесении изменений в ст. 136 Договора о Функционировании Европейского Союза в отношении механизма стабильности для государств-членов, валютой которых является евро. 26 июля 2012 года группа депутатов в Сейм обратилась в Конституционный трибунал с заявлением, касающимся оценки соответствия – с точки зрения заявителей – передающей международной организации через Республику Польша компетенции органам государственной власти. Депутаты апеллировали к установлению степени соответствия Закона, выражающего согласие на ратификацию, на основании ст. 90 Конституции, исходя из первого предложения ст. 120, ст. 88, ст. 146 и ст. 219 Конституции, а также ст. 48 абз. 6 Договора о Европейском Союзе. Конституционный трибунал, опираясь на аргументацию Суда Европейского Союза, а также судов и трибуналов остальных государств-членов, постановил, что введение в основной закон Европейского Союза, т.е. ст. 136 абз. 3 Трактата о Функционировании Европейского Союза, не является источником (обязательством) передачи каких-либо компетенций, принадлежащих государству, другому органу или организации, тем самым указывая на конституционность порядка принятия Закона на основании ст. 89 абзаца 1 пункта 3 Конституции. Данное постановление, как и ранее, не было предметом более развёрнутых комментариев в теоретических исследованиях.